

Asia: VN/5360/2026

Luonnokset valtioneuvoston asetuksiksi eräiden muovituotteiden tuottajien kunnille vuosilta 2026-2028 maksamista korvauksista ja eräistä muovituotteista annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta

Valtioneuvoston asetus eräistä muovituotteista annetun valtioneuvoston asetuksen 1 §:n sekä liitteiden 1 ja 3 muuttamisesta

1 §. Soveltamisala

TYNK vastustaa lain soveltamisalan laajentamista nikotiinipusseihin. Koska niko-tiinipussit eivät kuulu SUP direktiiviin (EU 2019/904) soveltamisalaan, on esitetty soveltamisalan laajennus puhtaasti kansallinen tiukennus suhteessa EU-sääntelyyn. Lisäksi nikotiinipussien sisällyttäminen lain soveltamisalaan on ongelmallinen siinä mielessä, että nikotiinipussit eivät usein täytä SUP-tuotteen määritelmää.

Voimaantulo ja siirtymäsäännös

Jos esitetty 1 §:n kansallinen poikkeus toteutuu, TYNK kannattaa esitettyä siir-tymäsäännöstä, jonka mukaan nikotiinipussien tuottajan kustannusvastuuta alettaisiin soveltaa 1.1.2027. Siirtymäajan puitteissa nikotiinipussien tuottajat ehtivät järjestäytyä tuottajayhteisöksi ennen tuottajavastuun soveltamisajankohtaa. TYNK pitää perusteltuna esitykseen lisättyä määräaika 30.6.2026, johon mennessä nikotiinipussien tuottajayhteisön olisi haettava hyväksyntää tuottajarekisteriin.

Liite 1

Ei lausuttavaa.

Liite 3

Ei lausuttavaa.

Valtioneuvoston asetus eräiden muovituotteiden tuottajien kunnille vuosilta 2026–2028 maksamista korvauksista

1 §. Soveltamisala

Ei lausuttavaa.

2 §. Kiinteämääräinen asukaskohtainen vuosikustannus

TYNK kannattaa esitystä kiinteämääräiseen asukaskohtaiseen korvaukseen siirtymisestä. Kiinteämääräinen korvaus parantaa tuottajien korvaustason ennakoitavuutta ja helpottaa viranomaisten hallinnollista taakkaa. Kuntien kustannustieto ei ole tällä hetkellä riittävän läpinäkyvää ja vertailukelpoista toteutuneisiin kustannuksiin perustuvaa kohdentamista varten. Toisaalta SUP-direktiivin 8 artiklan 4 kohdan säännös edellyttää, etteivät tuottajan korvaamat kustannukset saa ylittää kustannuksia, jotka ovat välttämättömiä tuottajan kustannusvastuun piiriin kuuluvien toimien toteuttamiseksi kustannustehokkaasti.

TYNK korostaa, että kiinteämääräiseen korvaukseen siirtymisen välttämätön edellytys on kuntien velvoite ilmoittaa kustannuksista. Kunnilla tulee olla velvollisuus ilmoittaa viranomaiselle jätehuolto- ja siivoustoimien kustannukset edelliseltä vuodelta. Kunta olisi oikeutettu tuottajien maksamiin korvauksiin toimitettuaan selvityksen viranomaiselle määräaikaan mennessä. TYNK katsoo myös, että kuntien kustannusseurannan ja raportoinnin tulee olla systemaattista ja yhtenäisesti toteutettua. Tällä hetkellä kuntien kustannustietoa ei ole saatavilla riittävän yhdenmukaisessa, läpinäkyvässä ja vertailukelpoisessa muodossa, jotta kustannusvastuun kohdentamista voitaisiin arvioida luotettavasti toteutuneisiin kustannuksiin perustuen. Tämä ylläpitää epävarmuutta kustannusten muodostumisesta ja vaikeuttaa järjestelmän kehittämistä pitkällä aikavälillä.

TYNK katsoo, että ympäristöministeriön alustavassa valmistelussa esittämä kiinteän kokonaiskorvauksen taso 4,20 euroa/asukas/vuosi olisi ollut perustellumpi ja pakkaustuottajien näkökulmasta oikeudenmukaisempi lähtökohta kiinteämääräiselle korvaukselle. Korkeampi korvaustaso, joka ei perustu yhdenmukaiseen ja todennettavissa olevaan kustannustietoon, heikentää järjestelmän kustannusvastaavuutta ja voi osaltaan heikentää korvausjärjestelmän hyväksyttävyyttä.

TYNK vastustaa SUP-soveltamisalaan kuuluviin tupakkatuotteisiin liittyvää vuosittaista tiedotuksen ja neuvonnan esitettyä kustannustasoa ja kustannusten kiinteämääräisyyttä (0,1 euroa asukasta kohden). Kustannustason osalta on kyettävä varmistamaan, mitä SUP-direktiivin 8 artiklan 4 kohdan säännös edellyttää: tuottajan korvaamat kustannukset eivät saa ylittää kustannuksia, jotka ovat välttämättömiä tuottajan kustannusvastuun piiriin kuuluvien toimien toteuttamiseksi kustannustehokkaasti.

Esityksessä ehdotettavat suodattimellisiin tupakkatuotteisiin, tupakansuodattimiin ja nikotiinipusseihin liittyvän tiedotuksen ja neuvonnan kustannukset moninkertaistaisivat tuottajien maksettavaksi tulevat korvaukset.

Ministeriön laskelmat perustuvat kuntien antamien tietojen keskiarvoon. TYNK katsoo, että keskiarvon käyttö annetuilla tiedoilla on matemaattisesti virheellistä ja johtaa kohtuuttomuuksiin. Tämä laskentaperuste ei ole tässä yhteydessä matemaattisesti kestävä. Perusteena olisi pitänyt käyttää myös ilmoittavien kuntien painoarvoa. Ensinnäkin kuntien ilmoittamat tiedotuksen ja neuvonnan kustannukset olivat varsin pieniä vaihdellen joistakin kymmenistä euroista noin 2 600

euroon kuntaa kohden. Toiseksi vain pieni osa kunnista haki korvauksia tiedotuksesta ja neuvonnasta vuosilta 2023 ja 2024 (7 kuntaa vuodelta 2023 ja 21 kuntaa vuodelta 2024).

TYNK pitää tärkeänä, että tiedotus- ja neuvontakulujen tulee perustua todellisiin kustannuksiin, joista kuntien tulee liittää hakemukseen tositteet. Vuonna 2024 korvauksia hakeneiden kuntien asukasmäärä yhteensä oli 4 990 732 ja tiedotukseen kunnat ilmoittivat käyttäneensä yhteensä 17 824,05 euroa. Tiedotus- ja neuvontakulut olivat siis 0,036 senttiä/asukas vuonna 2024. Ehdotettu 10 senttiä/asukas on siis moninkertainen todellisuuteen verrattuna. SUP-direktiivin 8 artiklan 4 kohdan säännös edellyttää, etteivät tuottajan korvaamat kustannukset saa ylittää kustannuksia, jotka ovat välttämättömiä tuottajan kustannusvastuun piiriin kuuluvien toimien toteuttamiseksi kustannustehokkaasti.

3 §. Keräyskustannusten jakaminen tuoteryhmittäin

TYNK kannattaa keräyskustannusten jakoa tuoteryhmittäin sekä koostumustutkimuksen epävarmojen jakeiden jakamista SUP-tuoteryhmiin niiden suhteellisen osuuden mukaan.

TYNK pitää kuitenkin tärkeänä, että kustannusjaossa voidaan jatkossa joustavasti huomioida muutokset markkinoille saatettujen pakkausten määrissä, erityisesti tilanteissa, joissa jonkin tuoteryhmän markkinoille saatetut määrät (POM tonnit) vähenevät merkittävästi tai poistuvat kokonaan.

TYNK korostaa, että pakkauksille asetetut vähentämistavoitteet edellyttävät mahdollisuutta tarkastella tuoteryhmäkohtaista kustannusvastaavuutta myös koostumustutkimusten välisenä aikana. Tällöin ajantasainen POM raportointi tarjoaa perustellun ja läpinäkyvän pohjan kustannusjakojen tarkistamiselle ja varmistaa, että kustannusvastuu vastaa mahdollisimman hyvin markkinoille saatettujen pakkausten todellista määrää.

4 §. Siivouskustannusten jakaminen tuoteryhmittäin

TYNK kannattaa siivouskustannusten jakoa tuoteryhmittäin sekä koostumustutkimuksen epävarmojen jakeiden jakamista SUP-tuoteryhmiin niiden suhteellisen osuuden mukaan.

TYNK pitää tärkeänä, että myös siivouskustannusten osalta voidaan huomioida markkinoille saatettujen pakkausten määrissä (POM) tapahtuvat muutokset tilanteissa, joissa jonkin tuoteryhmän POM määrät vähenevät merkittävästi tai lakkaavat kokonaan. Pakkauksille asetetut vähentämistavoitteet puoltavat sitä, että tuoteryhmäkohtaista kustannusvastaavuutta voidaan tarvittaessa arvioida myös koostumustutkimusten välillä POM raportointiin perustuen, jotta kustannusten kohdentuminen säilyy oikeasuhtaisena ja järjestelmän tavoitteita tukevana.

Voimaantulo ja siirtymäsäännös

TYNK kannattaa eräiden kertakäyttöisten muovituotteiden tuottajien kunnille vuosilta 2026–2028 maksamia korvauksia koskevan asetuksen mahdollisimman pikaista voimaantuloa. Näin tuottajat saisivat tiedon korvausten määräytymisperusteista.

TYNK pitää perusteltuna markkinoille saattamista koskevien kieltojen soveltamisalaan kuuluvien kertakäyttöisten muovituotteiden siirtymäsäännöstä.

Asetusten perustelumuistio

Tähän voitte jättää mahdolliset kommenttinne muistioon

SUP-direktiivi edellyttää, että tuottajien kattamat kustannukset vahvistetaan asianomaisten toimijoiden kesken avoimella tavalla. Asetusmuutokset on valmisteltu virkatyönä ympäristöministeriössä. TYNK korostaa, että asetusmuutos ei kaikilta osin täytä SUP-direktiivin edellyttämää avoimuuden periaatetta.

Muut kommentit

Tähän voitte jättää mahdolliset muut kommenttinne

TYNK katsoo, että roskaantumisen vähentämisen näkökulmasta kustannusvastuun jakautuminen kuntien ja tuottajien välillä ei sellaisenaan luo vaikuttavaa ohjausvaikutusta roskaantumisen ehkäisyyn. Roskaantumisen todellinen vähentäminen edellyttää, että vastuu ja toimintaan kohdistuva ohjaus ulottuvat myös jätteen synnyttäjään eli kuluttajaan.

Holma Maija
Tuottajayhteisöjen neuvottelukunta